

LibreOffice
The Document Foundation

Handleiding voor Writer 6

Voorwoord

Auteursrecht

Dit document is onder auteursrecht © 2018 door het LibreOffice Documentatie Team. De medewerkers vindt u hieronder. U mag het verspreiden en/of aanpassen met inachtneming van de condities van GNU General Public License (<http://www.gnu.org/licenses/gpl.html>), versie 3 of hoger of de Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), versie 4 of hoger.

Alle handelsmerken in deze gids zijn eigendom van de rechtmatige eigenaars.

Medewerkers

Jean Hollis Weber

Bruce Byfield

Gillian Pollack

Reacties

Opmerkingen en suggesties kunnen aan de oorspronkelijke auteurs van de Engelstalige handleiding via de mailinglijst van het documentatieteam (documentation@global.libreoffice.org) gezonden worden.

Opmerking

Alles wat u naar de mailinglijst stuurt, inclusief uw e-mailadres en andere persoonlijke informatie die in het bericht staat, wordt openbaar gearchiveerd en kan niet verwijderd worden.

Heeft u op- of aanmerkingen over de Nederlandstalige vertalingen dan kunt u terecht op de mailinglijst: discuss@nl.libreoffice.org

Inschrijven kan via een mailtje aan discuss+subscribe@nl.libreoffice.org

Dankwoord

Dit boek is bijgewerkt van de vorige versie van de Handleiding voor Writer. Medewerkers aan eerdere versies zijn:

John A Smith

Jean Hollis Weber

Peter Schofield

Hazel Russman

Leo Moons

David Blymire

Jeremy Cartwright

John M. Długosz

Barbara Duprey

Jamie Eby

Ron Faile Jr.

Gary Schnabl

Klaus-Jürgen Weghorn

Rafael Atias

Preston Manning Bernstein

Dit boek is overgenomen van de *OpenOffice.org 3.3 Writergids*. Bijdragers aan dat boek zijn:

Jean Hollis Weber

Michele Zarri

Gary Schnabl

Magnus Adielsson

Agnes Belzunce

Ken Byars

Bruce Byfield

Daniel Carrera

Dick Detwiler

Alexander Noël Dunne

Laurent Duperval

Martin Fox

Katharina Greif

Tara Hess

Peter Hillier-Brook

Lou Iorio

John Kane

Rachel Kartch

Stefan A. Keel

Jared KobosMichael

Kotsarinis

Sigrid Kronenberger

Peter Kupfer

Ian Laurensen

Alan Madden

Paul Miller

Vincenzo Ponzi

Scott Rhoades

Carol Roberts

Iain Roberts

Joe Sellman

Robert Scott

Janet M. Swisher

Barbara M. Tobias

Catherine Waterman

Sharon Whiston

Bob Wickham

Claire Wood

Linda Worthington

Vertaling

Kees Kriek

Henk van der Burg

Publicatiedatum en softwareversie

Gepubliceerd juli 2018. Gebaseerd op LibreOffice 6.1.

Vertaald december 2018

Opmerking

Tijdens het maken van dit hoofdstuk worden de LibreOffice dialoogvensters en de pictogrammen *Klein – Karasa Jaga* gebruikt. De pictogrammen kunnen eenvoudig aangepast worden via **Extra > Opties > LibreOffice > Beeld** en dan uw keuze maken bij *Pictogramgrootte (3x)* en *Pictogramstijl*.

Wilt u de LibreOffice dialoogvensters gebruiken in plaats van die van het besturingssysteem, ga naar **Extra > Opties > LibreOffice > Geavanceerd** en klik op de knop **Expert configuratie**. Dubbelklik in het dialoogvenster **Expert configuratie** op **org.openoffice.Office.Common**. Dubbelklik vervolgens op **Misc** en selecteer de *Eigenschap UseSystemFileDialog* en dubbelklik op deze regel. Daarmee wijzigt u de optie true in false.

Waarschuwing

In het dialoogvenster **Expert configuratie** kunt u configuratievoorkeuren openen, bewerken en opslaan, waardoor het gebruikersprofiel van LibreOffice onstabiel, inconsistent of zelfs onbruikbaar kan worden.

Opmerking voor gebruikers van Mac

Sommige toetsaanslagen en menu-items zijn anders op een Mac dan die in Windows en Linux. De tabel hieronder geeft enkele algemene vervangingen voor de instructies in dit hoofdstuk. Voor een meer gedetailleerde lijst, bekijk de Help van deze toepassing.

<i>Windows/Linux</i>	<i>Equivalent voor Mac</i>	<i>Effect</i>
Menuselectie Extra > Opties	LibreOffice > Voorkeuren	Toegang tot instellingsopties
<i>Klik met rechts</i>	<i>Control+klik</i>	Contextmenu openen
<i>Ctrl (Control)</i>	⌘ (Command)	Gebruikt met andere toetsen
<i>F5</i>	<i>Shift+⌘+F5</i>	De Navigator openen
<i>F11</i>	⌘ +T	Het paneel Opmaakprofielen openen

Inhoud

Auteursrecht	iii
Reacties.....	iii
Dankwoord	iii
Vertaling.....	iii
Opmerking voor gebruikers van Mac	vi
Voor wie is dit boek bestemd?	8
Wat vindt u in dit boek?	8
Minimale systeemvereisten voor LibreOffice	8
Hoe is LibreOffice te verkrijgen	9
LibreOffice installeren	9
LibreOffice instellen en aanpassen	9
Extensies en add-ons	9
Waar kunt u meer hulp krijgen?	9
Helpsysteem.....	9
Gratis online ondersteuning.....	10
Betaalde ondersteuning en opleiding.....	11
Wat u ziet kan anders zijn	11
Afbeeldingen.....	11
Pictogrammen.....	11
Veelgestelde vragen	12

Voor wie is dit boek bestemd?

LibreOffice is een functie-rijke, gratis en open source kantoorpakket. Het bevat verschillende krachtige toepassingen voor tekstverwerking, werkbladen, presentaties, grafische afbeeldingen, databases en formulebewerking. Writer is de tekstverwerker. Het is compatibel met een breed scala aan documentindelingen, waaronder Microsoft Word (.doc, .docx), en u kunt uw werk exporteren in verschillende indelingen, waaronder PDF.

Iedereen, die snel over weg wil kunnen met LibreOffice Writer, zal dit boek een waardevolle bron van informatie vinden. Het maakt niet uit of u nog niet vertrouwd bent met kantoorsoftware of dat u reeds bekend bent met een ander kantoorpakket.

Wat vindt u in dit boek?

Dit boek geeft u een introductie in de belangrijkste onderdelen van Writer, het tekstverwerkings-onderdeel van LibreOffice en biedt instructies voor het algemene gebruik ervan.

Deel 1: Noodzakelijkheden

1. Starten met Writer
2. Werken met tekst (basis)
3. Werken met tekst (geavanceerd)
4. Tekst opmaken
5. Pagina's opmaken (basis)
6. Pagina's opmaken (geavanceerd)
7. Afdrukken, exporteren en e-mailen
8. Kennismaken met opmaakprofielen
9. Werken met opmaakprofielen
10. Werken met sjablonen

Deel 2: Extra's

11. Werken met afbeeldingen
12. Werken met lijsten
13. Werken met tabellen
14. Standaardbrieven gebruiken
15. Inhoudsopgave, indexen en literatuurlijsten
16. Werken met hoofddocumenten
17. Werken met velden
18. Formulieren in Writer
19. Werkbladen, grafieken en objecten
20. Writer instellen
21. Writer aanpassen

Minimale systeemvereisten voor LibreOffice

Een gedetailleerde lijst van systeemvereisten en besturingssystemen vindt u op de website van LibreOffice, <https://nl.libreoffice.org/ondersteuning/system-requirements/>

Hoe is LibreOffice te verkrijgen

Versies van LibreOffice voor Windows, Linux en MacOS kunnen gratis gedownload worden vanaf <https://nl.libreoffice.org/download/>. Gebruikers van Linux vinden LibreOffice geïntegreerd in veel van de laatste distributies. Gebruikers van MacOS kunnen LibreOffice Vanilla ook verkrijgen in de App Store.

Portable en andere versies van LibreOffice staan ook op de downloadpagina. Linux, Vanilla en andere versies kunnen in een paar functies verschillen met de beschrijving in dit boek.

LibreOffice installeren

Informatie over het installeren en instellen van LibreOffice op de verschillende ondersteunde besturingssystemen wordt hier gegeven: <https://nl.libreoffice.org/ondersteuning/installatie-instructies/>

LibreOffice instellen en aanpassen

U kunt de standaardinstellingen (opties) van LibreOffice aan uw voorkeuren aanpassen. Om de instellingen aan te passen gaat u naar **Extra > Opties** op de *Menubalk*. Instellingen worden beschreven in de Help en in Hoofdstuk 2, *LibreOffice instellen*, in de *Handleiding voor beginners*. Sommige instellingen die speciaal van belang zijn voor gebruikers van Writer worden beschreven in Hoofdstuk 20, *Writer instellen*, in dit boek.

Tip

Veel instellingen zijn bedoeld voor ervaren gebruikers en programmeurs. Als u niet begrijpt wat een optie doet, raden we u aan de standaardinstelling te gebruiken, tenzij de instructies in deze handleiding aanbevelen om de instelling te wijzigen.

U kunt menu's, werkbalken en sneltoetsen aanpassen in LibreOffice, nieuwe menu's en werkbalken toevoegen en macro's aan gebeurtenissen toewijzen. Zie Hoofdstuk 21, *Writer aanpassen* in dit boek, voor details.

Extensies en add-ons

U kunt functionaliteiten aan LibreOffice toevoegen met extensies en add-ons. Verschillende extensies zijn samen met LibreOffice geïnstalleerd en u kunt anderen verkrijgen vanaf de officiële extensie-opslagplaats, <https://extensions.libreoffice.org/> en vanuit andere bronnen. Zie Hoofdstuk 21, *Writer aanpassen*, in dit boek voor meer informatie over het installeren van extensies en add-ons.

Waar kunt u meer hulp krijgen?

Dit boek, de andere LibreOffice handleidingen, het ingebouwde Help-systeem en andere ondersteuning veronderstellen dat de gebruiker weet hoe hij een computer moet gebruiken en dat hij weet hoe hij basisfuncties, zoals opstarten van een programma, openen en opslaan van bestanden kent.

Helpsysteem

LibreOffice heeft een uitgebreid helpsysteem aan boord. Dit is de eerstelijns hulp bij het gebruik van LibreOffice. De Help is zowel online als offline te gebruiken. Gebruikers van Windows en Linux

kunnen ervoor kiezen om de Help te downloaden en te installeren om deze te kunnen gebruiken als ze niet verbonden zijn met het internet; de offline Help is standaard geïnstalleerd op Mac OS.

U kunt het helpstelsysteem inschakelen door op *F1* te drukken of door **Help > Help voor LibreOffice** te kiezen op de *Menubalk*. Als u de offline help niet op uw computer geïnstalleerd heeft, zal uw standaard browser openen op de LibreOffice-internetpagina, als u verbonden bent met het internet.

Het Help-menu bevat koppelingen naar andere LibreOffice-informatie en ondersteuningsfaciliteiten.

Opmerking

De opties *Handleidingen*, *Help online krijgen*, *Reactie zenden*, *Doneer aan LibreOffice* en *Controleren op updates* zijn alleen beschikbaar als uw computer is verbonden met het internet.

- **Wat is dit?** Voor snelle tips wanneer een werkbalk zichtbaar is, plaatst u de muisaanwijzer op een van de pictogrammen om een klein vakje ("tooltip") te zien met een korte uitleg van de functie van het pictogram. Selecteer **Help > Wat is dit?** voor een meer gedetailleerde uitleg en houd de muisaanwijzer boven het pictogram. Bovendien kunt u kiezen of u *Uitgebreide Help* wilt activeren in **Extra > Opties > LibreOffice > Algemeen**.
- **Handleidingen** opent uw standaardbrowser op de documentatiepagina van de LibreOffice-website <https://documentation.libreoffice.org/nl/documentatie-in-het-nederlands/>. Daar vindt u kopieën van gebruikershandleidingen en andere nuttige informatie.
- **Help online krijgen** opent uw standaardbrowser op het Ask LibreOffice-forum met vragen en antwoorden van de LibreOffice-gemeenschap op <https://ask.libreoffice.org/nl/questions/>.
- **Reactie zenden** opent uw standaardbrowser op de Feedback-pagina van de LibreOffice-website <https://nl.libreoffice.org/ondersteuning/feedback/>. Van daaruit kunt u bugs melden, nieuwe functies voorstellen en communiceren met anderen in de LibreOffice-community.
- **Opnieuw opstarten in veilige modus** hiermee opent u een dialoogvenster waarin u de optie hebt om LibreOffice in de veilige modus opnieuw te starten en de software opnieuw in te stellen naar de standaardinstellingen.
- **Doneer aan LibreOffice** opent uw standaardbrowser op de donatiepagina van de LibreOffice-website https://nl.libreoffice.org/donate/?pk_campaign=hub. Daar kunt u ervoor kiezen om een donatie te doen ter ondersteuning van LibreOffice.
- **Licentie-informatie** over de licenties waaronder LibreOffice beschikbaar wordt gesteld.
- **Controleren op updates** opent een dialoogvenster en controleert de LibreOffice-website op updates van uw versie van de software.
- **Info over LibreOffice** opent een dialoogvenster met informatie over de versie van LibreOffice en het besturingssysteem dat u gebruikt. Deze informatie wordt vaak gevraagd als u de community om hulp of assistentie met de software vraagt. **LibreOffice** on the Menu bar.]

Gratis online ondersteuning

De LibreOffice gemeenschap ontwikkelt niet alleen software maar levert ook gratis ondersteuning op vrijwillige basis. Zie de [Tabel 1](#) en de internetpagina:

<http://nl.libreoffice.org/ondersteuning/ondersteuning-door-de-gemeenschap>

Uitgebreide ondersteuning van de gemeenschap vindt u via mailinglijsten en de Ask LibreOffice website: <https://ask.libreoffice.org/nl/questions/>. Talrijke andere websites, die door gebruikers worden onderhouden, geven u gratis tips en lessen.

Betaalde ondersteuning en opleiding

Ondersteunende diensten kunnen verkregen worden onder de vorm van een contract met een verkoper of een bedrijf dat zich specialiseert in LibreOffice. De informatie over gecertificeerde professionele ondersteuning vindt u op de website van The Document Foundation:

<https://www.documentfoundation.org/gethelp/support/>

Tabel 1: Gratis ondersteuning voor gebruikers van LibreOffice

Gratis ondersteuning voor LibreOffice	
Ask LibreOffice	Vragen en antwoorden van de LibreOffice gemeenschap https://ask.libreoffice.org/nl/questions/
Documentatie	Handleidingen, how-tos en andere documentatie http://nl.libreoffice.org/ondersteuning/documentatie/ http://www.libreoffice.org/get-help/documentation/ (Engelstalig) https://wiki.documentfoundation.org/Documentation/Publications/nl
Veelgestelde vragen	<i>Antwoorden op veelgestelde vragen</i> https://wiki.documentfoundation.org/Faq/nl
Mailinglijsten	Gratis ondersteuning door de gemeenschap wordt verstrekt door een netwerk van ervaren gebruikers https://nl.libreoffice.org/ondersteuning/ondersteuning-door-de-gemeenschap/
Moedertaal ondersteuning	De LibreOffice website in verschillende talen https://nl.libreoffice.org/gemeenschap/nlc/ Mailinglijsten voor ieders moedertaal https://wiki.documentfoundation.org/Local_Mailing_Lists/nl Informatie over sociale netwerken kan op de wiki-pagina gevonden worden https://wiki.documentfoundation.org/Website/Web_Sites_services
Toegankelijkheidsopties	Informatie over beschikbare toegankelijkheidsopties https://nl.libreoffice.org/ondersteuning/accessibility/

Wat u ziet kan anders zijn

Afbeeldingen

LibreOffice werkt op verschillende besturingssystemen, Windows, Linux en MacOS, die elk verschillende versies hebben en aangepast kunnen worden door de gebruikers (lettertypes, kleuren, thema's, vensterbeheerders, enz). Voor de afbeeldingen in dit boek werden schermafbeeldingen van LibreOffice voor Windows 10 gebruikt, om de uniformiteit te bewaren en kunnen daarom enigszins afwijken van wat u op uw computer ziet.

Pictogrammen

De LibreOffice gemeenschap heeft verschillende sets pictogrammen gemaakt: Breeze, Colibre, Elementary, Karasa Jaga, Sifr en Tango. Elke gebruiker kan één van deze naar wens gebruiken. Zo is het dus best mogelijk dat de gebruikte pictogrammen in de schermafbeeldingen niet

overeenkomen met degene die de gebruiker verkozen heeft. Omwille van de eenduidigheid werd er in dit boek voor gekozen om steeds dezelfde set pictogrammen te gebruiken.

De pictogrammen set is in te stellen bij **Extra > Opties > LibreOffice > Beeld**. In het gedeelte *Gebruikersinterface* kunt u ze kiezen in de keuzelijsten **Pictogramgrootte** en **Pictogramstijl**.

Veelgestelde vragen

Mag ik LibreOffice verdelen? Mag ik het verkopen? Mag ik het gebruiken voor zakelijke doeleinden?

Ja.

Op hoeveel computers mag ik het installeren?

Op zoveel u wilt.

Hoe kan ik bijdragen aan LibreOffice?

U kunt op vele manieren helpen bij de ontwikkeling en gebruikersondersteuning van LibreOffice en u hoeft geen programmeur te zijn. Als begin kunt u deze webpagina lezen:

<http://nl.libreoffice.org/ondersteuning/ondersteuning-door-de-gemeenschap>

Mag ik de PDF van dit boek verspreiden of het afdrukken en verkopen?

Ja, zolang u aan de voorwaarden van één van de licenties voldoet, zoals vooraan in dit boek vermeld. U hoeft geen speciale toestemming te vragen. We verzoeken u dat u een deel van de winst van de verkoop deelt met de gemeenschap, rekening houdend met het vele werk dat wij er in gestoken hebben.